दैनिक
लुम्बिनी
निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३७ | अंक २५६ | बुटवल | २०८२ भदौं २७ गते, शुक्रबार | नेपाल संवत ११४५ | Friday September 12, 2025 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

हामी बोलेर मात्र
होइन पुऱ्याएर छाड्छौं
तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्
सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्भिस
ट्राफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएको
भवन) फोन:- ०७१५४२५७१

संवैधानिक दायराबाट निकास दिन सबैको जोड

बुटवल । मुलुकमा उत्पन्न राजनीतिक शून्यतालाई संवैधानिक दायरामा रहेर निकास दिनुपर्नेमा राष्ट्रपतिदेखि धेरै जसोको जोड रहेको छ ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले संवैधानिक दायरामा रहेर निकास दिनका लागि आफूले प्रयास गरिरहेको बताएका छन् । उनले एक वक्तव्य जारी गरेर उनले यस्तो बताएका छन् ।

'देशको अहिलेको विषम परिस्थितिमा मुलुकलाई संवैधानिक दायरामा रहेर कसरी निकास दिन सकिन्छ र मुलुकमा लोकतन्त्रको संरक्षण तथा शान्ति सुव्यवस्था कसरी कायम गर्न सकिन्छ भनेर म विचार विमर्श एवं हर प्रयास गर्दैछु ।'- उनले वक्तव्यमा भनेका छन् ।

यस्तै, पूर्वराष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले अहिलेको राजनीतिक परिस्थितिको सही निकासका लागि संविधानको भावना र मर्मलाई आत्मसात गर्दै पलहकदम अघि बढाउन राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलसँग आग्रह गरेकी छन् ।

उनले बुधबार वक्तव्य जारी गर्दै अहिलेको अवस्थामा राष्ट्रपति, प्रतिनिधिसभाका सभामुखको समन्वयका आधारमा वैधानिक प्रक्रियामार्फत् अर्को मन्त्रिपरिषद् गठन प्रक्रिया अगाडि बढ्नु पर्ने उल्लेख गरेकी छन् ।

'जस्तोसुकै विषम राजनीतिक परिस्थितिमा पनि यसको सही निकास निकाल्न संविधानको मर्म र भावनालाई आत्मसात गर्दै संवैधानिक प्रावधानअनुसार अगाडि बढ्नु पर्दछ,' उनले भनेकी छन्-'प्रधानमन्त्रीले राजीनामा दिएर राष्ट्रपतिले स्वीकृत गरेपछिको अवस्थामा सरकार काम चलाउ छ, तर हामीसँग मुलुकको संविधान बमोजिम गठित राष्ट्रपति र जननिर्वाचित संसद जस्ता संस्थाहरू कायम नै छन् ।'

अहिलेको अवस्थामा राष्ट्रपति, प्रतिनिधिसभाका सभामुखको समन्वयका आधारमा वैधानिक प्रक्रियामार्फत् अर्को मन्त्रिपरिषद् गठन प्रक्रिया अगाडि बढ्न सक्ने भएकाले राष्ट्रपतिले यो पहलकदमी लिनु आवश्यक रहेको भण्डारीको धारणा छ ।

संविधानभित्रबाट नै वर्तमान राजनीतिक समस्याको समाधान निकाल्नु पर्दछ। यसो गरिरहँदा आन्दोलनकारी जेनजी पुस्ताको माग र चाहनालाई अभिव्यक्त गर्ने कुरामा गम्भीरतापूर्वक ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ ।'- उनले भनेकी छन् ।

यस्तै, कानून व्यवसायीहरूको छाता संगठन नेपाल बार एसोसिएसनले अहिलेको संविधानभित्रकै प्रक्रियाबाट मुलुकको राजनीतिक निकास खोज्न राष्ट्रपतिको ध्यानाकर्षण गराएको छ ।

नेपाल बारले एक विज्ञप्ति जारी गरी संविधानसभाले बनाएको संविधान यथावत रहेको अवस्थामा प्रतिनिधिसभासहित संघीय संसदको क्रियाशीलताबाट नै निकास खोज्न आग्रह गरेको हो ।

बारले राष्ट्रपतिका नाममा एक पत्र पठाई आन्दोलनकारी जेनजी समूहले समेत संविधान र व्यवस्था परिवर्तनको माग नगरेको भन्दै अहिलेकै संरचनाबाट निकास खोज्न भनेको हो ।

बारले विज्ञप्तिमार्फत् भनेको छ-'आन्दोलनकारी शक्तिहरू सरकार परिवर्तनको इच्छा राखेको र अहिले सरकार परिवर्तनको प्रक्रिया सुरु भएकाले संविधानको धारा ७६ ७७ र ७८ र धारा ६१ को मर्म र भावनामा रहेर राष्ट्रिय सरकार गठन गर्न सकिने भएकोले प्रक्रिया प्रारम्भ गर्न हार्दिक अपिल गर्दछौं ।'

बारले लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता विपरितको कुनै पनि प्रक्रिया आफूहरुलाई मान्य नहुने भन्दै संवैधानिक सर्वोच्चता, विधिको शासन र स्वतन्त्र न्यायपालिकाको मर्म विपरीतका काम भएमा प्रतिरोध गर्ने चेतावनी दिएको हो ।

यस्तै, लेखक तथा नागरिक अगुवाहरूले संविधानको दायराभित्रबाटै अन्तरिम सरकार गठन गर्न राष्ट्रपतिसमक्ष अपिल गरेका छन् ।

विभिन्न २० जना अगुवाहरूले एक वक्तव्य जारी गर्दै जेनजी समूहका साथै राजनीतिक दल, नागरिक समाज र बौद्धिक समुदायसँग समेत संवाद अगाडि बढाउन समेत आग्रह गरेका छन् ।

'आन्दोलनकारी जेनजी समूहका साथै राजनीतिक दल, नागरिक समाज र बौद्धिक समुदायसँग समेत संवाद अगाडि बढाउन र ऐतिहासिक संविधानसभामार्फत् बनेको संविधानको बृहत्तर दायराभित्रैबाट आन्दोलनको भावना र नागरिक सर्वोच्चता स्थापित हुने गरी अन्तरिम सरकार गठन गर्न हामी राष्ट्रपतिलाई हार्दिक अपिल गर्दछौं ।'-उनीहरूले भनेका छन् ।

त्यस्तै, यस्ता संवाद, परामर्श र छलफल नेपाली सेनाको मुख्यालयमा मात्रै नभइ राष्ट्रपति कार्यालयमा गर्न पनि उनीहरूले आग्रह गरेका छन् ।

'यस्तो संवाद, परामर्श र छलफल नेपाली सेनाको जङ्गी अड्डामा होइन, राष्ट्रपति कार्यालयमा गर्न पनि आग्रह गर्दछौं,' उनीहरूले भनेका छन्- 'यी समग्र राजनीतिक, संवैधानिक र संक्रमणकालीन व्यवस्थाका बारेमा राष्ट्रपतिजीले अविलम्ब जनताका नाममा सम्बोधन गरी प्रक्रिया अगाडि बढाउन पनि आग्रह गर्दछौं ।'

जेनजीहरूको आन्दोलनमा आन्दोलनमा सरकारका तर्फबाट अनावश्यक बल प्रयोग भयो र दुर्भाग्यवश धेरै ठूलो जनधनको क्षति भएको बताउँदै उनीहरूले सरकारको यस्तो अलोकतान्त्रिक, बर्बर र दमनकारी प्रवृत्तिको घोर भर्त्सना र निन्दा गरेका छन् ।

यसबारे छानबिन गरी दोषीमाथि कारबाही गर्ने सुनिश्चितताका साथ उच्चस्तरीय न्यायिक आयोग गठन गर्न माग पनि उनीहरूको छ ।

यस्तै, नेपाल पत्रकार महासङ्घले सङ्क्रमणकालीन अवस्थाको अन्त्यसहित शान्तिपूर्ण समाधानका लागि पहल गर्न राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रह गरेको छ । महासङ्घका अध्यक्ष निर्मला शर्माल एक विज्ञप्ति जारी गर्दै मूलतः वर्तमान संविधानले निर्धारण गरेको प्रक्रिया र संस्थाहरूमार्फत् समाधान खोज्दै मुलुकलाई सहज निकास दिनुपर्ने माग गरेको हो ।

मुलुकको निकास गर्ने क्रममा राष्ट्रपतिले वार्ताका लागि जेनजी प्रतिनिधिलाई आह्वान गरिसकेको अवस्थामा सुरक्षा निकायले सहजीकरण गरी यथाशीघ्र अन्तरिम सरकार बनाउने कार्यको पहल राष्ट्रपतिबाट हुनुपर्नेमा महासङ्घले जोड दिएको छ ।

यस प्रक्रियाका लागि सहजीकरण गर्न पत्रकार महासङ्घलगायत छ वटा पेसागत सञ्जाल पापड तयार रहेको जनाइएको छ । "सबै राजनीतिक समस्या समाधानको प्रयास राष्ट्रपति कार्यालयबाट हुनुपर्छ, जङ्गी अड्डाबाट होइन भन्ने महासङ्घको ठहर छ । पछिल्लो समय शान्ति सुरक्षा कायम गर्न सेनाले खेलेको भूमिका सराहनीय छ ।"-महासङ्घद्वारा जारी विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

जेनजी पुस्ताले उठाएको संरचनात्मक सुधारका मागलाई समेट्दै लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संरक्षण गर्दै थप उपलब्धि हासिल गर्न जरुरी रहेको उल्लेख गर्दै महासङ्घले संयम र संवेदनशील भएर इतिहासको यो कठिन र निर्णायक मोडमा जिम्मेवार बन्न सबै सरोकार भएका पक्षलाई हार्दिक अपिल गरेको छ ।

महासङ्घ लोकतन्त्र, मानवअधिकार, प्रेस तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता संरक्षणका लागि निरन्तर वकालत गर्दै आएको भन्दै अहिले सरकारले राजीनामा दिएको र अर्को सरकार बनिनसकेकाले मुलुक सङ्क्रमणकालीन अवस्थामा रहेको अवस्थामा शीघ्र मुलुकको निकास खेज्नुपर्ने विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

महासङ्घले भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुशासनको माग राखेर भएको युवा पुस्ताको प्रदर्शनका क्रममा निधन भएकाप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै घाइतेहरूको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामनासमेत गरेको छ ।

जनतालाई सुसूचित गर्न र शान्ति र लोकतन्त्रका लागि सधैँ क्रियाशील रहने पत्रकारहरू र सञ्चारमाध्यमलाई प्रदर्शनकारीले निशाना बनाइएको दुःखद् भएको अध्यक्ष शर्माद्वारा जारी विज्ञप्तिमा जनाइएको छ ।

यस्तै, विभिन्न दल निकट पूर्वविद्यार्थी नेताहरूले जननिर्वाचित संसदबाटै वर्तमान राजनीतिको निकास खोज्नुपर्नेमा जोड दिएका छन् ।

बिहीबार एक संयुक्त वक्तव्यमार्फत् उनीहरूले प्रतिगामी तथा अवान्छित तत्वहरूबाट गरिएको संसद विघटनको मागलाई दृढतापूर्वक अस्वीकार गर्ने उल्लेख गेरका छन् ।

आमजनता र युवाहरूको भ्रष्टाचार अन्त्य गर्ने, सुशासन कायम गर्नेजस्ता मागलाई सम्बोधन गर्न संसदबाटै राजनीतिक निकास खोज्न, संसदभित्रबाटै नयाँ सरकार गठन गरी चुनावको वातावरण बनाउनु आजको वास्तविक यथार्थ र आवश्यकता भएको उनीहरूको भनाइ छ ।

नेपाल विद्यार्थी संघका पूर्वअध्यक्ष नैनसिंह महर, एमाले अखिलका पूर्वअध्यक्षद्वय माधव ढुंगेल र नवीना लामा, माओवादी सम्बद्ध अखिल क्रान्तिकारीका अध्यक्षहरू रञ्जित तामाङ र नरेन्द्र न्यौपाने तथा एकीकृत समाजवादी निकट अखिलका पूर्वअध्यक्ष सुदेश पराजुलीलगायतले हस्ताक्षर गरेर विज्ञप्ति जारी गरेका छन् ।

उनीहरूले जेनजी आन्दोलनका क्रममा भदौ २३ गते गोली हानेर हत्या गरिएका युवा विद्यार्थीप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोकशन्तप्त परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गरेका छन् ।

मृतकका परिवारलाई क्षतिपूर्ति दिन, उक्त हत्याकाण्डमा संलग्न व्यक्तिहरु र भदौ २४ गते राष्ट्रको सम्पत्ति जलाउने, जनधनको क्षति पुऱ्याउने, लुटपाट गर्ने सम्पूर्ण व्यक्तिहरूलाई कारबाही गर्न शक्तिशाली स्वतन्त्र र निष्पक्ष न्यायिक आयोग गठन गरी कारबाही प्रक्रिया अगाडि बढाउन माग विज्ञप्तिमा माग गरिएको छ ।

सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिहरुको सम्पत्ति छानबिन गरी कारबाही गर्न, गैरकानूनी सम्पत्ति जफत गर्न र भ्रष्टाचारमा संलग्न व्यक्तिहरुलाई कडा कानुनी कारबाही गर्न उनीहरुको माग छ ।

'जननिर्वाचित संसद जनताको सार्वभौमसत्ताको अभ्यास गर्ने थलो भएको हुनाले प्रतिगामी तथा केही अवान्छित तत्वहरूबाट गरिएको संसद विघटन गर्ने मागलाई दृढतापूर्वक अस्वीकार गरी आम जनता र युवाहरूको भ्रष्टाचार अन्त्य गर्ने, सुशासन कायम गर्ने जस्ता मागलाई सम्बोधन गर्न, संसदबाटै राजनीतिक निकास खोज्न, संसदभित्रबाटै नयाँ सरकार गठन गरी चुनावको वातावरण बनाउनु आजको वास्तविक यथार्थ र आवश्यकतामो जोड दिन चाहन्छौं ।'-विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

भदौ २४ गते गरिएको विध्वंसको आवरणमा संसद विघटन गर्नुपर्ने, राष्ट्रपतिले राजीनामा दिनुपर्ने, राजा ल्याउनेजस्ता प्रतिगामी मागहरू उठ्न थालेको भन्दै त्यसविरुद्ध एकजुट हुन समेत उनीहरूले आग्रह गरेका छन् ।

विद्यार्थी र युवाहरूले उठाएका मुद्दा, देशको समस्या वर्तमान संविधान, यसमा आवश्यकताअनुसार गरिने संशोधन र संसदीय प्रक्रियाबाटै समाधान हुन सक्छन् भन्नेमा आफूहरूको विश्वस्त रहेको उनीहरूको भनाइ छ ।

देशलाई अग्रगामी दिशामा लैजान, आन्दोलनरत युवा, विद्यार्थीहरु तथा आम जनताका मागको सम्बोधन, जनचाहना अनुरुप संविधान संशोधनलगायतका कार्यहरू बृहत् राजनीतिक संवाद र सहमतिमार्फत् मात्रै हुन सक्ने विषय भएको ठहर उनीहरुको छ ।

स्थानीय तहका तीन प्रतिनिधिमूलक संस्थाले भने : राष्ट्रपतिले निकास दिनुपर्छ

स्थानीय तहका तीन प्रतिनिधिमूलक संस्थाले लोकतन्त्रको विकल्प अझ उन्नत लोकतन्त्र हुने भन्दै संविधानसम्मत र विधि प्रणालीका आधारमा मुलुकलाई निकास दिन राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेल समक्ष आग्रह गरेका छन् ।

गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपालका अध्यक्ष लक्ष्मीदेवी पाण्डे, नेपाल नगरपालिका संघ अध्यक्ष भीमप्रसाद ढुंगाना र जिल्ला समन्वय समिति (जीसस) महासंघ उपमहासचिव दीपक गौतमले संयुक्त विज्ञप्ति जारी गर्दै यस्तो आह्वान गरेका हुन् ।

उनीहरूले भनेका छन्-'लोकतन्त्रको विकल्प अझ उन्नत लोकतन्त्र नै भएकाले मुलुकमा उत्पन्न राजनीतिक अन्यौल अन्त्य गर्दै नागरिकको शान्तिपूर्ण जीवनयापनको अधिकारको रक्षा गर्न, नेपालको सार्वभौमिकता, अखण्डता र स्वतन्त्रताको संरक्षणका लागि संविधानसम्मत र विधि प्रणालीका आधारमा मात्र मुलुकलाई निकास दिन राष्ट्रपति समक्ष हार्दिक आग्रह गर्दछौं ।'

» *बाँकी ३ पेजमा*

यी हुन् जेनजी आन्दोलनमा मृत्यु हुने ३४ जना

बुटवल । जेनजी प्रदर्शनका क्रममा मृत्यु हुनेको संख्या ३४ पुगेको छ । स्वास्थ्य मन्त्रालयको पछिल्लो विवरण अनुसार देशभरका विभिन्न अस्पतालबाट लिएको विवरणअनुसार, मृतकको संख्या ३४ पुगेको हो ।

त्यस्तै, देशभर विभिन्न अस्पतालमा १ हजार ३६८ जना घाइते उपचाररत छन् । जसमध्ये ३२१ जना अस्पतालमा उपचाररत छन् । हालसम्म ९४९ जना डिस्चार्ज भएको मन्त्रालयका प्रवक्ता डा. प्रकाश बुढाथोकीले जानकारी दिए ।

सामाजिक सञ्जाल बन्द र शासकीय अव्यवस्थाविरुद्ध जेनजीहरूले गरेको प्रदर्शनमा प्रहरीले दमन गरेको थियो ।

मन्त्रालयका अनुसार काठमाडौंको सिभिल अस्पतालमा ६, राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टरमा ८, भेरी अस्पतालमा ५ जना, एभरेष्ट अस्पतालमा ३, फ्रन्टलाइन अस्पतालमा ३, केएमसी अस्पतालमा २, बीपी कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानमा २ जना, बयोधा अस्पतालमा २ त्रिवि शिक्षण अस्पताल, बिर्तासिटी अस्पताल, बिएनसी अस्पतालमा एक-एक जनाको मृत्यु भएको छ ।

नयाँ बानेश्वरस्थित संसद् भवन अगाडि प्रदर्शनकारीहरूले घेरा तोडेपछि आन्दोलनकारी र प्रहरीबिच झडप भएको थियो ।

झडपमा प्रहरीले अन्धाधुन्ध गोली प्रहार गरेको थियो । त्यसक्रममा घाइते भएकालाई प्रदर्शनकारीहरूले अस्पताल पुऱ्याएका थिए । कतिपयको बाटैमा र कतिको अस्पतालमा उपचारका क्रममा निधन भएको थियो ।

राष्ट्रिय ट्रमा सेन्टरमा १९ वर्षीय श्रीयाम चौलागाईंको मृत्यु भएको छ । तर उनको यकिन ठेगाना खुलेको छैन । बाँकेका २५ वर्षीय सुलभज श्रेष्ठ, काठमाडौं कीर्तिपुर नगरपालिकाका ४१ वर्षीय बुद्धिबहादुर तामाङ छन् । यस्तै २९ वर्षका गौरव जोशीको भने ठेगाना खुल्न सकेको छैन ।

मृत्यु हुनेमा सिन्धुपाल्चोक बाह्रबीसे नगरपालिका- ६ का २९ वर्षका योगबहादुर श्रेष्ठ रहेका छन् । काठमाडौंको बनस्थली बस्ने २६ वर्षका ईश्वतबहादुर अधिकारी, उदयपुर बेलका नगरपालिकाका-४ का २९ वर्षीय सन्तोष विक र काठमाडौं महानगरपालिकाका-८ का १९ वर्षका टोखा आयुष थापा छन् ।

यस्तै निजामती अस्पतालमा मृत्यु हुने अर्घाखाँचीका १८ वर्षका मिसल सारु मगर, धनकुटाका ६० वर्षीय छत्रमान कुथुमी, गोरखाका २२ वर्षीय विमल भट्ट, सिरहाका ३२ वर्षका विजय चौधरी, दोलखाका २१ वर्षका अभिषेक चौलागाईं छन् । यस्तै २४ वर्षका काशी आलम ठाकुरको भने ठेगाना खुल्न सकेको छैन ।

मृत्यु हुनेमा एभरेष्ट अस्पतालमा ललितपुर महानगरपालिका-७ का ३० वर्षका विनोद महर्जन, पाटनढोका बस्ने काभ्रे तेमाल गाउँपालिका-७ का दिलनारायण तामाङ र दुवाकोट भक्तपुर स्थायी ठेगाना भएका २३ वर्षका योगेन्द्र न्यौपाने छन् ।

फ्रन्टलाइन अस्पतालमा संखुवासभाका २१ वर्षका प्रविन कुलङ, काठमाडौं चाबहिलका २१ वर्षका उमेश महत, काठमाडौं गौशला बस्ने १७ वर्षीया निकिता गौतमको मृत्यु भएको छ ।

यस्तै बयोधा अस्पतालमा उपचारको क्रममा २८ वर्षका अर्जुन भट्ट र २३ वर्ष देव कुमार सुवेदी छन् । तर उनीहरूको ठेगाना खुलेको छैन । काठमाडौं मेडिकल कलेजका (केएमसीमा) उपचारको क्रममा सौरम किशोर श्रेष्ठ र सुवास पोखरेलको मृत्यु भएको छ । तर उनीहरूको ठेगाना अझै खुल्न सकेको छैन ।

त्रिवि शिक्षण अस्पतालमा एकजनाको मृत्यु भएको छ । मृतकको विवरण खुल्न सकेको छैन ।

» *बाँकी ३ पेजमा*

सम्पादकीय

राष्ट्रपतिको पहलकदमीको खोजी

मुलुकमा सरकारविहीनताको अवस्था अन्त्य गर्न सेनाले लिएको पहलकदमीले सार्थक निष्कर्ष पाउन सकेको छैन। भ्रष्टाचार र सामाजिक सञ्जाल निष्कृय गरेको विरोधमा जेनजीले सुरु गरेको शान्तिपूर्ण प्रर्दशनमा जुन ढंगले घुसपैठ भइ आगजनी, लुटपाट र तोडफोडपछि मुलुकमा शान्ति सुरक्षाको जिम्मेवारी सेनाले लिएको छ। जसरी जेनजीको आन्दोलन अरु कसैले घुसपैठ गऱ्यो, त्यसैगरी उनीहरुका मागमा पनि अरु कसैले नै चलखेल गर्दा गतिरोध लम्बिने संकेत मिलेको छ। जुन मुलुक र लोकतन्त्रकालागि सुखद छैन।

जेनजीको माग यो संविधान, व्यवस्थाविरुद्ध पटक्कै होइन्, उनीहरुको माग यही व्यवस्थाभित्र सुशासन कायम गर्ने हो। लोकतन्त्रको विकल्प समुन्नत लोकतन्त्र हो भन्ने मान्यतालाई स्थापित गर्न अहिले आन्दोलनकारी जेनजी चुक्नु हुन्न। अहिले व्यवस्था र प्रणालीलाई खल्बलाउने प्रयासले मुलुक अध्याँरो मार्गमा प्रवेश गर्ने, त्यसले बहुआयामिक जोखिम निम्तिने खतरा देखिँदैछ।

२०७२ असोज ३ गते संविधासनभाबाट जारी गरिएको 'नेपालको संविधान' को धारा २६७ मा 'नेपाली सेनासम्बन्धी व्यवस्था' गरिएको छ। उक्त धाराको उपधारा ९१० मा सेनालाई 'नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता र राष्ट्रिय एकताको रक्षाको' जिम्मा दिएको छ। सोही धाराको उपधारा ४ मा यो संस्थालाई संघीय कानुन बमोजिम चल्ने गरी संविधानले व्यवस्था गरेको छ। अहिलेको शून्यतामा सक्रियता सेना प्रमुखले होइन्, राष्ट्रपतिले लिनुपर्छ। संविधान जीवितै भएको, राष्ट्रपति संस्था जीवितै भएको अवस्थामा त्यो संस्थाले लिने पहलकदमी महत्वपूर्ण हुन्छ। राष्ट्रपति सेनाको परमाधिपति हो। राष्ट्रपतिले लिने पहलकदमीले संविधानलाई क्रियाशिल गराउन सक्छ, जसले विद्यमान संकटको गतिरोध अन्त्य हुनसक्छ। सेनाको काम फैलन सक्ने अराजकता रोक्ने हो, जुन उसले सडकमा खटिएर गरेको छ, उसको कर्तव्य पालनालाई सकारात्मक मान्नुपर्छ। राजनैतिक अभ्यासको काम गर्ने राष्ट्रपतिले हो, सेनाले होइन्। जेनजीको आन्दोलनका माग र भावना प्रतिकुल हुने गरी विभिन्न पात्रसँगका बसउठ र छलफलले समस्याको गतिरोध निकाल्दैन, बरु झनै बल्झाउने काम गर्छ।

अब राष्ट्रपतिको सम्बोधन आउनुपर्छ। यही संविधानबाट नै जेनजीका सबै माग पूरा गर्न सकिने सम्भावनाको खोजीको लागि राजनैतिक दल सहयोगी बन्नुपर्छ। राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले समस्याको निदानका लागि निम्ति काम भइरहेको बताएको विज्ञप्ति सार्वजनिक भएकाले आशा गरौँ-केही न केही प्रयास भइरहेको छ। तर यो विज्ञप्तिभन्दा धेरै माथिबाट पहलकदमीको अपेक्षा छ। जुन पहलकदमीले मात्रै गहिरिंदो राजनैतिक संकटको गतिरोधको निकास दिनसक्छ।

संवैधानिक कानुनका जानकारहरुलाई बोलाएर राष्ट्रपतिले यो बेला आन्दोलनकारीका माग संवैधानिक दायराबाट पूरा गर्न कसरी सकिन्छ भन्ने छलफल गर्नुपर्छ। आन्दोलनकारी जेनजीका अगुवालाई बोलाएर पहलकदमी लिनसक्छन्।

इतिहास मेटिंदा रोएको मन

विमल पोखरेल

मैले आज ठोकुवा गर्छु, इतिहासका कुनै पनि कालखण्डमा मैले यी शब्द फिर्ता लिन्न र झुक्दिनँ। जनताले धागोको धर्सो पनि प्राप्त गरेका छैनन्।

१. विवेक र बुद्धि गुमाएको कलंकित तथा कालो धब्बा पोतिएको र महाअपराध र विध्वंशमा सहभागी कथित जेनजी पुस्ताले खरानीबाहेक केही प्राप्त गरेको छैन। कथित जेनजीहरू पासपोर्ट बोकेर विदेश जान तयार भएकै होलान्। देश नेपाल जस्तो रहेन्। देश बंगलादेश, युक्रेन र प्यालेस्टाइन बनेको छ। एक्लै भइयोस्, सत्य बोल्न छोडिन्न।

२. सिंहदरबार जलाउनुपर्छ भन्ने बालेन्द्रको माग पूरा भएको छ। आज सिंहदरबार जलेर ध्वस्त भएको छ।

३.देश बंगलादेश बन्छ भनेर धम्की दिने प्रचण्ड, बाबुराम भट्टराई र चित्रबहादुर केसीको माग पूरा भएको छ। देश बंगलादेश मात्रै होइन्, युक्रेन र प्यालेस्टाइन पनि बनेको छ।

४. मान्छे मारेर, बलात्कार गरेर, लुटेर अपराधको सजाय भुक्तान गर्न जेलमा बसेका कास्की र कैलालीका हजारौं अपराधी छुटे। तिनीहरूलाई साम्यवाद आयो।

५. जेनजी भन्दै उफ्रिने प्रचण्ड, बाबुराम भट्टराई, गगन थापा, विश्वप्रकाश शर्मा, सुशीला कार्की, राजेन्द्र लिङ्देन, कुलमान घिसिङहरूको माग पनि पूरा भएको छ। कुख्यात ठगी गिरोहको नाइके र राप्रपाहरूले चाहेकै यही थियो। तिनीहरू विजय उत्सव मनाइरहेका छन्। मैले लाखौं पटक भन्छु, सहकारी ठगीको कुख्यात नाइकेको गिरोह कुनै राजनीतिक शक्ति होइन्।

६.सिंहदरबार, अदालत खरबौंको सम्पत्ति जलेर ध्वस्त भएपछि ठेक्का पाउने ठेकेदार, ठेक्का लगाउने नेता र कर्मचारीको माग पनि पूरा भएको छ। अरबौं भ्रष्टाचार गर्ने इतिहासकै सबैभन्दा ठूलो राजमार्ग तयार भएको छ।

७. केही सम्पादक र पत्रकारहरूको पाखण्ड र उक्साहट सामान्य थिएन। धेरै सम्पादक र पत्रकारको माग भयंकर पूरा भएको छ। किनभने तिनीहरूलाई ध्वंसको रिपोर्टिङ गरेर टीआरपी बटुलेर ज्यान पाल्नु थियो। पत्रकारको खतरनाक गिरोह विक्रीका मालबाहेक केही थिएन। मैले तिनीहरूबाट कहिल्यै पत्रकारिताको अपेक्षा गरिन्।

८.भाटभटेनीमा आगो लगाएपछि रोजगारी गर्नै परेन्। टन्टै साफ भयो। देश लुटेरा भन्दै तिरस्कार गरिएका मिनबहादुर गुरुङलाई ध्वस्त बनाइयो।

९. अरबौंको चन्द्रागिरी केबुलकार ध्वस्त बनाइयो। अरबौं कर तिर्ने चन्द्र ढकाललाई स्वाहा पारियो। यो देशलाई मिनबहादुर गुरुङ र चन्द्र ढकालहरू चाहिएकै होइनन्।

१०. सम्भवतः अब उद्योग, कारखाना नेपालमा खुल्दैनन्। थप बन्द हुँदै जान्छन्। उद्योगी, व्यापारी विदेश पलायन हुन्छन्। किनभने नेपालमा उद्योगी र व्यापारी कहिल्यै सुरक्षित भएनन्।

११. विनोद चौधरी धेरै दूरदर्शी उद्योगपति रहेछन्। देशमा सम्पत्ति सुरक्षित छैन भन्ने जानेरै विदेशमा लगानी गरेका रहेछन्।

१२. सामाजिक सञ्जाल हेर्दा मेरा बाहेक सबैका माग पूरा भएको देखियो। कथित जेनजीहरूको विध्वंशलाई समर्थन गर्ने व्यक्तिले क्षति भयो, घुसपैठ भयो, सिंहदरबार, सर्वोच्च जलाउनु गलत भयो भन्ने कोही कसैसँग कुनै नैतिकता बाँकी छैन।

१३. सूचना प्रविधिको दुनियाँ नबुझ्ने स्वाँठ र लठैतहरूलाई थाहा थियो कि थिएन ? फेसबुक, ह्वाटसएप, भाइबरमा खोलिएका सयौं ग्रुपमा कहाँ–कहाँ जलाउने भनेर योजना बनेकै थियो, गुगल म्याप शेयर भएकै थियो। जसरी ती ग्रुपमा योजना बनेको थियो, त्यसरी जलाउने र ध्वस्त गर्ने काम सम्पन्न भएकै छ।

१२ मैले ठोकेर भन्छु, मैले त्यो नैतिकता बाँकी राखेको छु। किनभने मैले यो विध्वंसको कहिल्यै पनि समर्थन गरेको थिइन्। यो जनताले धागोको धर्सो पनि प्राप्त नगरेको इतिहासकै सबैभन्दा ठूलो विध्वंस हो। सारा दुनियाँ एकातिर हुँदा पनि सत्यको पक्षमा एक्लै उभिन सक्नुपर्छ भन्ने मान्यता राख्छु।

१३. मलाई केपी ओलीको कुशासनको पक्षमा देख्नेहरू रतन्धो लागेकाहरू हुन् भन्ने पूरापूर दृढ छु। एक थान केपी ओलीलाई चुनावबाट हराउन सकिन्थ्यो भन्ने मान्यतामा विश्वास गर्ने व्यक्ति हुँ।

१३. चुनावमा रक्सी, मासुमा बिक्री भएर भोट हालेको कथित जेनजी पुस्ताको अबको गन्तव्य अरबको खाडी, मलेसिया, जापान वा कहाँ कहाँ जान मन लागेको छ त्यहीँ हो। जापानी र कोरियन भाषाको तयारी गर्दै गर्नु, म्यानपावर धाउँदै गर्नु। शुभकामना छ!

यति चाहिँ ठोकेरै भनिहालौं, खरबौंको विध्वंस भएको छ। देश अर्को एक दशक पछि धकेलिएको छ। खरानीमा केही भेटिंदैन, नखोजे हुन्छ। अबको परिणाम यत्ति हुनेछ।

क. देशको न्याय र प्रशासनिक इतिहास जलेको असर सयौं वर्षसम्न रहनेछ। जसरी नालन्दा विश्वविद्यालय जलाएर पूर्वीय दर्शनको इतिहास ध्वस्त बनाइयो, त्यसरी नै नेपालको न्यायिक इतिहास, प्रशासनिक इतिहास, सन्धिसम्झौतालगायत देशको लागि हजारौं वर्ष पछिसम्म आवश्यक पर्ने इतिहास जलाएर ध्वस्त बनाइयो। अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने इतिहासकार, अनुसन्धानकर्ताले कहिल्यै कुनै सामग्री प्राप्त गर्ने छैनन्।

ख. एक थान नयाँ प्रधानमन्त्री, दुई दर्जन मन्त्री, केही दर्जन व्यक्तिलाई पीएको जागिर खुल्यो। लुटको नयाँ स्वर्गको सुरुआत भएको छ। शासकहरू स्कर्टिङका साथ जलेर ध्वस्त भएको सिंहदरबार–बालुवाटार ओहोरदोहोर गर्नेछन्।

ग. शिक्षा, स्वास्थ्य र विकासको लागि छुट्याइएको अरबौं रकम सिंहदरबार, बालुवाटार, सर्वोच्च अदालतलगायत भवन बनाउन खर्च हुनेछ।

घ.जनताको लागि धागोको धर्सो पनि प्राप्त भएको छैन। आज ज–जसले बैंक, कार्यालय लुटेर नगद र कम्प्युटरलगायत सामान प्राप्त गरेका छन्, त्यत्ति हो।

अन्त्यमा,

१. प्रचण्डलाई सत्तामा पुऱ्याउनेहरू अहिले अरबको खाडी र मलेसियामा पसिना बगाउँदै छन्। किनभने तिनीहरू यस्तै विध्वंश गरेर आएका थिए।

२. ओलीलाई सत्तामा पुऱ्याउने छोराछोरीहरूको पनि त्यही हालत भएको छ, किनभने तिनीहरू मासुभातमा बिक्री भएका थिए।

३. कथित जेनजीहरूले पनि पासपोर्ट बनाएकै होलान्, एक थान प्रधानमन्त्री र दुई दर्जन मन्त्री फेरेर विदेश जान तयार भएर बसे हुन्छ। किनभने तिमीहरूलाई हजारौं वर्षको इतिहासले पनि माफी दिने छैन। यो विध्वंसको जिम्मेवारी लिने कोही छैन।

४.जनता कोही कसैले धागोको धर्सो पनि प्राप्त गरेका छैनन्। देशले अरबौंको क्षति व्यहोरेको छ। देश बंगलादेश, युक्रेन, प्यालेस्टाइन बनेको छ। धेरैलाई यही चाहिएको थियो। किनभने तिनीहरूको व्यापार खरानीमा फस्टाउँछ। तिनीहरूलाई बारम्बार खरानी चाहिन्छ।

शान्ति, समृद्धि, इतिहास, संस्कार, संस्कृति, सभ्यता चाहिने मजस्ता लाखौंको मन रोएको छ। हामीले खरानीमा केही पनि भेटाउने छैनौं। जुन देशको इतिहास मेटिन्छ, त्यो देश कहिल्यै काम लाग्दैन। त्यहाँका जनता कहिल्यै सुखी हुन सक्दैनन।

लेख्न धेरै थियो, लेख्दै गरौंला। खरानीमा समृद्धि खोज्ने जेनजीहरू त्यही खरानी बटुलेर निधारमा लगाउन जानू। बुद्धि, विवेक सबै गुमाएर इतिहास मेटाएको कलंकित पुस्तालाई खरानी बाहेक केही पनि प्राप्त भएको छैन।

जनशक्ति निर्माणमा शिक्षा

रमेशप्रसाद गौतम

मानव सभ्यता र विकासबारे जिज्ञासा राख्दा करिब २० हजार वर्षपूर्व हाम्रा पुर्खा जङ्गली अवस्थामा रहेको अनुमान गरिन्छ। उनीहरूको जीवनशैली फिरन्ते र जनावर झैँ गुफामा वा ओढारमा बसी जङ्गली हिंस्रक जनावरबाट बच्ने उपायतर्फ लाग्न थालेका थिए। जाडो र गर्मीको यातना सहनुका साथै हावाहुरी बतास, वर्षा आदि प्राकृतिक प्रकोपका यातना सहनुपर्ने बाध्यता थियो। त्यतिबेला वनका कन्दमूल, फलफूलका साथै जनावरका मासु नपकाई खाने गर्थे। त्यसबेला आगो कसरी बाल्ने पत्तो थिएन।

समयक्रमसँगै मानिसले जङ्गली अवस्थामै हुँदा दुई वस्तुलाई बेस्सरी रगडेर आगो निस्कन्छ भन्ने बुझ्न थाले। यो नै मानव सभ्यताको प्रथम चरण मान्न सकिन्छ। यसपछि मानिसले जङ्गली पशुलाई आफू बसेको ठाउँमै राखी रत्याउन थाले। तिनको उपयोगिता बुझ्दै आए। ती जनावरबाट दुध, मासु र छालाको उपयोग गर्न सिके। पाल्तु पशुहरूको फाइदा लिन जान्नु मानव सभ्यताको दोस्रो अवस्था थियो। मानिसले बोटबिरुवा कसरी उब्जनी हुन्छ भन्ने अनुसन्धान गर्न थाल्यो। अनि उसले पत्ता लगायो कि बोटबिरुवाको बिउ माटोमा उब्जिएर आउने र फल दिने गर्दा रहेछन् भन्ने कुरा। त्यसपछि आफ्नो जीवननिर्वाहका लागि खेतीपाती लगाउने नौलो कुरा पत्ता लाग्यो। यो नै मानव सभ्यता विकासको ठुलो फड्को बन्न गयो।

त्यसपछि मात्रै मानिसले स्थायी बसोबासको कल्पना गर्न थाल्यो। स्थायी बसोबासका लागि नदीको किनार वा पानीको मुहान नजिक भएको ठाउँ वा समुद्रतट रोज्न थाले। त्यहाँ पिउनका लागि पानी, खेतीपातीका लागि रसिलो जमिन, गाईवस्तुका लागि हरियो घाँसपात हुने भयो। मानिसले आरम्भमा बस्न थालेका ठाउँहरू पछि सभ्यताका ठुलठुला केन्द्र बन्न थाले। उदाहरणस्वरूप टाइग्रिस र इयुफ्रिटिज नदीका किनारमा रहेको मेसोपोटमियाको सभ्यता, नाइल नदीका तटमा अवस्थित मिश्र सभ्यता नीलघाँटी र सिन्धुघाँटीको सभ्यताका सचियाङ्सी, वाङ हो र सिक्याङ नदीको किनारमा विस्तारित चिनियाँ सभ्यताको प्रसङ्ग पनि उल्लेखनीय छ।

मानिसले यस किसिमको अज्ञानताको अँध्यारो अवस्थाबाट पनि अनेक जुक्ति र बुद्धि लगाएर भोक, रोग, घाम, पानी, जाडो, गर्मी र अन्य दैवी प्रकोपबाट बच्दै नयाँ नयाँ कुरा पत्ता लगाउँदै आयो। त्यसबेलासम्म पनि उसमा कुनै औपचारिक शिक्षाका सम्बन्ध कुनै ज्ञान थिएन तर नयाँ कुराप्रतिको जिज्ञासा र खोजी गर्ने तिर्खा भने तीव्र गतिमा बढ्दै आएको पाइन्छ। अब मानिसले व्यवस्थित बस्तीको चाहना राख्न थाल्यो। त्यहाँ अनुशासन र नियम पालनबिना व्यवस्थित बन्न नसक्ने कुरो बुझ्यो। अनि नगर राज्यको क्रमैसँग स्थापना हुन थाल्यो। नगरको विकाससँगै औद्योकीकरणको कल्पना बढ्दै आयो। मध्ययुगतिर आएर कपडा बुन्ने, घर बनाउने जस्ता काम पनि सिक्न थाले। यसका लागि कुनै शिक्षक, पाठ्यपुस्तक वा विद्यालयबाट सिकेर गर्न थालेका होइनन्। तिनले आफ्ना सभ्यताका हरेक फड्को स्वतः स्फूर्त रूपमा सिक्दै अघि बढेका हुन्।

मानिसमा आएको औद्योगिक सभ्यताको श्रमको विभाजनका साथै विशिष्टीकरणतर्फ पनि अग्रसर हुन थाल्यो र औद्योगिकीकरणतर्फ बिस्तारै लम्कँदै आयो। यसरी मानिसको सभ्यता र सिप एकअर्काका परिपूरक बन्दै प्राचीन कालदेखि नै आए। सिपको विकाससँगै उसमा निहित कलात्मक प्रकृतिको पनि गहनतम भूमिका रहँदै आएको कुरा मानव सम्यताको इतिहासले स्पष्ट पार्छ। हुन त मानिसका अनन्त चाहना भएता पनि बाँच्नका लागि नभई नहुने उसका आधारभूत आवश्यकता भनेका गाँस, बास, कपास जस्ता कुरालाई पहिलो प्राथमिकतामा पर्छ। यसपछि मात्र मानिसले आफ्ना विचार र कार्यलाई सुन्दर ढाँचामा प्रस्तुत गर्दै आयो। अनि आफ्ना अभिव्यक्तिलाई प्रकाश गर्न अनेक शब्दको संयोजन गरी सिर्जना बढाउन थाल्यो।

त्यो पनि मानिसले अनेक बल बुद्धिले पत्ता लगाई आफ्ना मनका कुरा भाषामा कोर्न जान्यो र सुन्दर साहित्य सिर्जनातर्फ पनि वामे सर्न थाल्यो। मनका कुरा बोलेर लेखेर अरूको समक्ष पुऱ्याउन सक्ने भयो। अनि गणितीय बुद्धि जुक्ति पनि मानिसमा आयो। ऊ चित्र कोर्न सङ्गीत रचना गर्न काठ र धातु जस्ता वस्तुको सजीव मूर्ति निर्माण गर्न जान्यो।

मानिस स्वभावैले बौद्धिक प्राणी भएकाले हरेक विषयमा जान्ने बुझ्ने प्रयत्न निरन्तर जारी राख्दै आयो। आफूले जानेका ज्ञान र सिपलाई पछिल्लो पुस्ताका लागि पनि काम लाग्ने हुँदै आयो। यस्ता कुराको सहजता अक्षर र अङ्कको आविष्कारबाट हुन गयो। मानिसले भाषा लेख्न र बोल्न नजानेको भए आफ्ना विचार, धारणा र अनुभव अरूका लागि उपयोगी बन्ने थिएन।

हाम्रा पूर्वजहरूको अनुभूति र ज्ञानलाई लिखित रूपमा सञ्चय गर्न जान्दै आएबाट नै सुधारका क्रमहरू पनि बद्लिँदै फेरिँदै आए। आज मेसिन युगको आकर्षक उपकरणको प्रयोगले उत्पादनको छेलोफेलो देखिँदै आयो। मानिसका बौद्धिक प्यास मेटाउने शैक्षिक संस्था स्थापना हुन थाले। क्रमशः विद्यालय, विश्वविद्यालय, पुस्तकालय स्थापना हुनुका साथै समसामयिक वस्तुस्थितिको जानकारीका लागि रेडियो, टेलिभिजन, पत्रपत्रिका आदि नभई नहुने हुन्। यिनकै माध्यमबाट नै मानिसले धेरै कुरा सिक्दै र बुझ्दै आए।

शिक्षाको माध्यमबाट मानिस सभ्य सुसंस्कृत समय उपयोगी बन्दै आयो। ऊ विवेकी, ज्ञानी, मानवीय संवेदनशीलता, सत्य, निष्ठा, गम्भीर, संयमी र विनयशील बनाउनमा शिक्षाको ठुलो भूमिका रहँदै आयो। शिक्षाले नै मानवीय आत्माको सही र सुन्दर पक्षलाई प्रकाशित गर्दै गुणी, विवेकी, सत्य र असत्य छुट्याउन सक्ने क्षमतावान् बनाउँछ। समाजमा रहनका लागि मिलनसार र सहयोगी पनि शिक्षाले नै गराउँछ। प्रश्न उठ्छ के आजको शिक्षामा यस्ता गुण उपलब्ध छन् ?

हाम्रो वर्तमान शैक्षिक ढाँचा ज्ञान र सिपयुक्त छन् ? हाम्रो शिक्षा यथास्थितिबाट कति मुक्त छ ? प्रस्तुत सन्दर्भमा यस्ता कुरा उठ्नु स्वाभाविकै छन्। शिक्षाका कुरा उठ्दा जहिले पनि समाजका लागि कस्तो शिक्षा नीति र कार्यक्रम अवलम्बन गर्ने हो यस सम्बन्धमा ठुलठुला सवाल उठी रहन्छ।

शिक्षालाई सधैँ सामाजिक दृष्टिले हेरिने भिजन नभई हुँदैन। शिक्षाका माध्यमबाट नै समाजको प्रगति, उन्नति र समृद्धि हुँदै जाने हो। व्यक्तिमा हुने जीवनोपयोगी सिप तथा व्यवहार र उसमा हुने मानवीय मूल्यमान्यतामा आधारित हुन्छ। मानवीय मूल्य भन्नाले उसमा निहित सत्य, धर्म, शान्ति, प्रेम र अहिंसाका बाटो हुन्। शिक्षाको उद्देश्य हरेक मानिसमा निहित प्रतिभालाई प्रस्फुटन गराई तिनको सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग पुऱ्याउनु हो। विद्यालयमा प्रवेश गरेपछि जुन संस्कार विद्यार्थीमा विकास हुने हो त्यो क्रमशः विकास भई व्यवहारमा ल्याउन सके मात्र त्यो शिक्षाको प्रयोजन हुन आउँछ। शिक्षा भनेको नै विद्यार्थीले शिक्षण सिकाइबाट सिप आर्जन गरी सिर्जनात्मक चेत खोली उन्नत जीवनतर्फ उन्मुख हुनु हो। प्रवृति परिवर्तनका लागि चेतना र सोचमा सुधार नआई हुँदैन असल चरित्र निर्माणमा असल शिक्षा चाहिन्छ।

शिक्षा नै मानव विकासको पूर्वाधार भएकाले मानव इतिहास सभ्यता र संस्कृतिको आधारशिला पनि हो। यसैबाट राजनीतिक र सामाजिक परिवर्तनको जागरण हुने हो। अतः शिक्षा प्रणालीलाई प्रभावकारी सिर्जनशील जीवनोपयोगी र उत्पादनमूलक नभई हुँदैन। शिक्षा सामाजिक परिवर्तनको संवाहक हो। समाज विकास र परिवर्तनका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति निर्माण शिक्षाबाट हुनु पर्छ अनि मात्र ती दक्ष र सक्षम नागरिक हुन्छन् र तिनकै सिप, ज्ञान र बुद्धिका आधारमा देशको विकास हुने हो। इतिहास र मानव सभ्यतासँगै हाम्रो मुलुक गणतन्त्रमा प्रवेश भएको छ तर अझै शिक्षा क्षेत्र सुधार केवल नारामा सीमित छ। शिक्षालाई समयोचित विकास विस्तारमा ध्यान दिई मानव सभ्यताको इतिहाससमेत मनन गरी युगानकूल शिक्षाको स्थान अपरिहार्य छ।

गोपबाट

उच्च रक्तचापको खतरा बढ्दो, मुटु जोगाउने ७ सरल टिप्स

पछिल्लो समय नेपालमा उच्च रक्तचापको समस्याले मुटु रोगीको संख्या बढाइरहेको छ। उपचारमा हुने हेल्चक्र्याइँले यो समस्यालाई झनै गम्भीर बनाएको सहिद गङ्गालाल राष्ट्रिय हृदयरोग केन्द्रका पूर्वनिर्देशक तथा मुटु रोग विशेषज्ञ डा.चन्द्रमणि अधिकारी बताउँछन्।

डा. अधिकारीका अनुसार उच्च रक्तचाप नियन्त्रण गरी मुटुलाई स्वस्थ राख्न र रक्तचापका कारण हुने जोखिम कम गर्न विभिन्न टिप्स अपनाउन सकिन्छ।

नियमित रक्तचाप परीक्षण : ७९ प्रतिशत वयस्कलाई रक्तचाप भएकै थाहा हुँदैन। त्यसैले नियमित रूपमा आफ्नो रक्तचाप जाँच गराउनुहोस्। यो नै पहिलो र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कदम हो।

नुन कम खाने : नेपालीको खानामा नुनको प्रयोग अत्यधिक हुन्छ। विश्व स्वास्थ्य संगठनले दिनमा प्रतिव्यक्ति ५ ग्रामभन्दा कम नुन खान सिफारिस गरे पनि हामी औसतमा ९.१ ग्राम नुन खाने गर्छौं। खानामा नुन कम गर्नुपर्छ। अचार, पापड र बजारका खानेकुराबाट जोगिनुपर्छ।

औषधि नियमित खाने : रक्तचाप भएर औषधि खाइरहेका बिरामीले चिकित्सकको सल्लाहविना औषधि खान छाड्नु हुँदैन। तथ्यांकअनुसार जम्मा ४.१ प्रतिशत बिरामीले मात्र नियमित उपचारबाट रक्तचाप नियन्त्रणमा राखेका छन्। आफूलाई ठिक महसुस भए पनि औषधि खान छाड्न हुँदैन।

शारीरिक व्यायाम गर्ने : निष्क्रिय जीवनशैलीले पनि रक्तचाप बढाउँछ। दिनमा कम्तीमा ३० मिनेट हिँड्ने, दौडने वा कुनै व्यायाम गर्ने बानी बसाल्नुपर्छ। यसले रक्तचाप नियन्त्रण गर्न र मुटुलाई स्वस्थ राख्न मद्दत गर्छ।

स्वस्थ खाना : आफ्नो खानामा हरियो सागपात, फलफूल र गेडागुडी समावेश गर्नुपर्छ। चिल्लो, तारेको र प्रशोधित खानेकुरा कम गर्नुपर्छ। स्वस्थ खानाले शरीरको तौल नियन्त्रणमा राख्छ, जसले रक्तचाप घटाउन सहयोग गर्छ।

तनाव कम गर्ने : अत्यधिक तनावले रक्तचाप बढाउन सक्छ। तनाव व्यवस्थापन गर्न योग, ध्यान वा आफूलाई मन पर्ने काममा समय दिनुपर्छ। पर्याप्त निन्द्रा पनि उत्तिकै जरुरी छ।

मध्यपान र धूम्रपान त्याग्ने : मध्यपान र धूम्रपानले रक्तनलीलाई कडा बनाउँछ र रक्तचाप बढाउँछ। त्यसैले यस्ता कुराबाट टाडै रहनुपर्छ।

उच्च रक्तचाप एक मौन रोग हो, जसले थाहै नपाई मुटु, मिर्गौला र मस्तिष्कमा असर पुयाउन सक्छ।

3/ hnfOPkl5 ljZj, af;b] / sf]dnsf]ddf{kzl{:6f6;

मैले योजना आयोगको उपाध्यक्ष हुनु अघि नै छात्रवृत्ति र देश विदेशमा काम गरेर साढे पाँच आना जग्गामा बनाएको घर हो । श्रीमती र मेरी ९ वर्षकि छोरीलाई यो घर धेरै मन पर्ने भएकोले गभर्नर भएपछि पनि यहि बस्थ्यौ । गाडी पार्क गर्न मिल्ने जमिन पनि नभएको भनेर स्टाफहरुको पहिलो खेपको कमेन्ट आएको थियो । भित्र यसको बनावट सुन्दर थियो । माथिल्लो तल्लामा किताबैकिताब, मैले इबे आदिमा किनेका पुराना ऐतिहासिक सामग्री, विभिन्न देशमा जाँदा किनेर ल्याएका कलाकृति थिए । देवीदेवताका मूर्ति, भियतनामि सिल्क पेन्टिङदेखि लिएर माओत्सेतुङसम्मका मूर्ति थिए । जम्मा ५०० प्रति छापिएको जंगबहादुरको गर्लफ्रेन्ड लौरा बेलको जीवनी पनि त्यहि थियो । छोरीको अत्यन्त मन पर्ने कोठा पनि त्यहि थियो । अस्ति यो घर जल्नु दुई घन्टा अघि नै यो घर जलेको खबर एक प्रख्यात अनलाइनमा आयो । मैले बुझ्दा घरमा केही भएको थिएन । पछि भने घरभित्र मानिस गए । बा आमाको फोटो, मेरी छोरीको सानो छदाको फोटो लात्ताले कुल्चेर फुटाए र सबैमा आगो लगाए । छोरीलाई कपन गुम्बाको गुरु रिम्पोछेले दिनुभएको यौटा मन्त्रेको खेलौना थियो, ऊ राती नतर्सियोस् भनेर च्यापेर सुत्न दिन्थ्यौं । त्यो खेलौना पनि कुल्चिए र आगो लगाइदिए । राती मेरी छोरी र श्रीमती नजिकको यौटा घर गएर सुते । म परको अर्को ठाउँमा । मेरा साथीहरुलाई थाहा छ, छोरी सुताउनुपर्छ भनेर म सधैं चाँडै घर आउँछु र कतै डिनर खाने गर्दिन । त्यो दिन हामी सबै शरणार्थी भयौं। किताब र कपडाहरु धेरै भएकोले ढिलोसम्म नै घर जलिरह्यो । राति पनि केही व्यक्तिले आएर बेलाबेलामा ढुंगा हानेर र सामान चोरेर गैराख्थे भनेर छिमेकीहरुले सुनाए । धेरै साथीहरुले मलाई फोन गरेर सोध्दा मैले ठिकै छ भन्ने जवाफ दिएको छु । हिजो राति मभन्दा पनि पीडामा परेका व्यक्तिहरुको बारेमा पढैं । त्यसैले सबैलाई सूचना होस् भनेर जल्दै गरेको मेरो घरको भिडियो पोस्ट गरेको छु। अब यसबारेमा अरु छलफल के नै गर्नुपर्ला र । नयाँ सरकार बन्दै छ । मैले दुई पैसा कसैको खाएको या मागेको खबर भए रिपोर्ट गरे हुन्छ । यो गभर्नरको पद पनि कस्तो अवस्थामा लिएको थिएँ भन्ने सबैलाई थाहै छ ।

००००.......................................

प्रिय जेनजी बाबुनानीहरु,

२०८२ भदौ २५ गते तिलोत्तमा नगरपालिका वडा नं. ४ मा रहेको मेरो निजी निवास र ड्राइभरटोलमा रहेको मेरो व्यवसायिक प्रतिष्ठान (होटल टुलिप प्रा.लि.) मा आगजनी तथा तोडफोड भएपछि आज म केही कुरा राख्न गइरहेको छु ।

भाद्र २३ गते जेनजीको आन्दोलनमा मृत्यु हुने कलिला बाबुनानीहरुप्रति पुनःहार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै, भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सुशासनसहितका तपाईंहरुको उचित माग सम्बोधन गर्न राज्य/सरकारसँग माग गरेको र सामाजिक सञ्जाल नियन्त्रण गर्ने सरकारको निर्णय फिर्ता लिन सामाजिक सञ्जालमार्फत् आव्हान गरेको कुरा यहाँहरुलाई जानकारी गराउँदछु ।

म तपाईंहरुकै उमेरको समयमा वैदेशिक रोजगारका लागि दक्षिण कोरिया पुगेर श्रम पसिना गरेर कमाएको पैसाबाट हाल बस्दै आएको घर निर्माण गरेको हुँ । परिवारसँग बिछोड भएर दक्षिण कोरियामा आफ्नो श्रम पसिना खर्चिनु मेरो बाध्यता थियो । यसैले अहिले पनि म समय हुनासाथ श्रमसँग जोडिन्छु । श्रम संस्कृतिको विकास हुनुपर्छ भन्ने मान्यता राख्छु ।

संविधानले नै दिएको व्यक्तिगत स्वतन्त्रता र बहुदलीय व्यवस्थाअनुसार म पनि कुनै पार्टीमा जोडिएको छु । राजनीतिलाई 'पेशा' गराइनु हुँदैन भनेर बैंक तथा व्यक्तिगत ऋणधन गरेर ड्राइभरटोलमा होटल व्यवसाय सुरु गरेको हुँ । अझै पनि विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाको ऋणको भारी बोकेरै हिँडेको छु । उत्पादन र रोजगारीसँग जोडिनु पर्छ भनेर , व्यवसाय गर्न पाउने संवैधानिक हकअनुसार ३०/३५ जनालाई रोजगारी दिएर होटल व्यवसाय सुरु गरेको हुँ । आज म बस्ने घर र व्यवसायिक प्रतिष्ठान तोडफोड र आगजनीबाट ध्वस्त भएको छ ।

तपाईंहरुलाई थाहा नै छ, म तिलोत्तमा नगरपालिकाको पहिलो निर्वाचित नगर प्रमुख हुँ । तपाईं र तपाईंका आमाबुबाहरुकै भोटले मैले २०७४ को स्थानीय तहको निर्वाचन जितेँ । शासकीय व्यवस्थामा आएको परिवर्तनको अनुभूति नगरवासीले गर्न पाउनुपर्छ भनेर म दिनरात नभनी तिलोत्तमावासीको सर्वोपरि हितमा लागेर काम गरेँ । तिलोत्तमा नगरपालिकालाई राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय फोरममा परिचित गराएँ । सार्वजनिक शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पूर्वाधार, सरसफाइको क्षेत्रमा तपाईंहरु समेत नगरवासीको सहयोगमा काम गरेर तिलोत्तमा नगरपालिकालाई मुलुकमै उत्कृष्ट बनाएँ । नगरमा सबैको सहयोग र समन्वयमा एउटा थिति बसालेँ । हालका काठमाडौं महानगरका मेयर बालेन साह समेत तिलोत्तमा नगरपालिकामा आएर नगरको कामको तौरतरिकाको बारेमा जानकारी लिएको विषयलाई तपाईंहरुले सामाजिक सञ्जालबाट त्यतीबेला नै थाहा पाउनु भएको हुनुपर्छ ।

तिलोत्तमा नगरपालिकाको ब्राण्डको आलोकमा मैले रुपन्देही क्षेत्र नं. ५ बाट २०७९ सालको प्रतिनिधिसभा सदस्यको निर्वाचन जितेँ । प्रतिनिधिसभा सदस्यको रुपमा जुन भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने हो, त्यसमा म सधैँ प्रतिबद्ध रहँदै आएको छु । भ्रष्टाचारविरुद्ध, सुशासन, समानुपातिक विकास, युवा र लगानीमैत्री वातावरण तथा नीति निर्माणको लागि मैले संसदमा निरन्तर आवाज उठाउँदै आएको छु, यससम्बन्धी भिडियो/अडियो रेकर्ड सामाजिक सञ्जालमै पनि हेर्न र सुन्न सकिन्छ । जनजीविका, राष्ट्र, राष्ट्रियता, जनताले पाएका दुःख, कष्टको विषयमा निरन्तर संसदमा आवाज उठाउने मध्येको सांसदमा मेरो नाम पनि आउँछ । सांसद कार्यकारी भूमिकामा नहुने भएकोले चाहेअनुसारको काम गर्न नसक्नु अर्को पाटो होला, तर नीतिगत सुधारका लागि आवाज बुलन्द गर्न म कहिल्लै पछि परेको छैन । रुपन्देही क्षेत्र नं. ५ को विकासका लागि मेरै र अन्य पार्टीका धेरै जना मन्त्रीज्यूहरुसँग मेरो नोकझोक समेत परेको छ ।

मैले श्रम र पसिनाले आर्जन गरेको मेरो बस्ने घर र व्यवसायिक प्रतिष्ठान प्रति तोडफोड र आगजनी जेनजीबाट भएको भन्नेमा म अहिले पनि विश्वस्त छैन । यो तपाईंहरुको आन्दोलनमा घुसपैठ भएको हो भन्ने नै मेरो बुझाई हो ।

नयाँ सरकार बन्दैछ । मैले कुनै गलत तरिकाले धन सम्पत्ति जोडेको भए छानबिन होस्, त्यसको छानबिनमा सहयोग गर्न म सधैँ तयार छु । मेरो घर र व्यवसायिक प्रतिष्ठान आगजनी र तोडफोड गर्नेहरु माथि कारबाही होस् । यसमा तपाईंहरुको साथ रहोस् ।

मलाई लाग्छ, तपाईंहरुले उठाएका धेरै माग मैले निरन्तर उठाइरहेको छु । भ्रष्टाचार नियन्त्रण, विकास, सुशासन, उत्पादन र रोजगारीका विषय मेरा पनि मुद्दा हुन् । यी मुद्दा तपाईंहरुका पनि हुन् ।

अन्त्यमा, लोकतन्त्र/गणतन्त्र दुनियाँको उन्नत व्यवस्था हो । यहीँ व्यवस्थाबाटै तपाईंहरुले राजनीतिक स्थायित्व र सुशासनका पक्षमा उठाएका मुद्दा स्थापित होऊनू । शुभकामना !

००००.......................................

हामी बामे सर्दै थियौँ, तर नियतवश मेरो पसिना, आँसु र सपना खरानी बनाइयो ।

मैले सधैँ साथ दिएको उमेर समूह जेनजीको आन्दोलनको आवरणमा मेरो सपना, पसिना र आँसुमाथि जसले यसरी खरानी बनाए, उनीहरुलाई कहिल्यै भलो हुने छैन ।

जेनजीको आन्दोलनका क्रममा शाहदत प्राप्त गर्नुभएका सहिदहरुप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दछु, घाइतेहरुको शीघ्रस्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । आन्दोलनमा निर्दोष नानीबाबुले अनाहकमा ज्यान गुमाउँदा मेरो छाती चिरिएको छ, त्यो पीडा बोकेर बाँचिरहेकी छु ।

सेवामूलक सानो होटल सञ्चालन गरेर गाउँलाई रोजगारी दिने, स्थानीय उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्यउने, सबैलाई सँगसँगै समृद्धिको बाटोमा अघि बढाउने सपना थियो मेरो, कोमल होटल खोज्दा । म तुलसीपुरका पाँचतारे होटल वा अन्य होटलसँग प्रतिस्पर्धा गर्ने होइन, तर प्राकृतिक सौन्दर्यले गर्दा आम जनताको नजरमा परेका रहेछौं ।

यो होटल मेरो मात्र नभई गाउँको रगत-पसिनासँग जोडिएको थियो । २० वर्षअघि रेडियो नेपालमा समाचार वाचन र गीत गाएर कमाएको पारिश्रमिकले किनेको जग्गामा आज मेरो पसिना र ऋणसँगै उभिएको सपना खरानी बनाइयो ।

मेरो जीवन तपाईंहरूले देखिरहनुभएको छ, म हुँदाखाने परिवारको हुँ सामान्य, तर इमानदार । बाल्यकालदेखि नै खेलाडी र गायिका बनेर प्रतिभा देखाएँ । गीत गाएरै छात्रवृत्ति पाएँ, कक्षा १० सम्म पढेँ र आफ्नो अध्ययनलाई निरन्तरता दिएँ ।

गीत गाएर रेडियो नेपालमा पुरस्कृत भएँ, समाचार वाचनमा आदर्श बन्ने अवसर पाएँ । देश-विदेशले मेरो स्वरमार्फत् नेपाललाई चिने । करिब १८ वर्ष रेडियो नेपालमा सेवा गरेर राजनीति रोजेँ, सेवामुखी जीवन बिताउने संकल्पसहित । २०७४ सालमा राष्ट्रियसभामा सांसद निर्वाचित भई चार वर्षे कार्यकालभर सकेसम्म सबैको सेवा गरेँ ।

मेरो जीवन इमान र निष्ठामा अडिएको छ । मैले कहिल्यै भ्रष्टाचार गरेकी छैन, उपचार खर्चका नाममा सुविधा लिएको छैन ! आर्थिक प्रलोभनमा परेको छैन ! कसैलाई टिकट काट्न लगाएको छैन, कसैको चिया खाएको छैन । यदि म भ्रष्टाचार गरेको प्रमाणित हुन्छ भने गोली खान तयार छु ।

म नेकपा एमालेमा यस आशाले गएँ कि, परिवर्तन सम्भव हुन्छ । तर के केवल कुनै दलमा आबद्ध हुनु नै भ्रष्ट हुनु हो ? नेपालको संविधान स्वयंले यसलाई अस्वीकार गर्छ ।

मेरो सम्पूर्ण पुँजी मेरो इमान र निष्ठा हो ।

२०७९ सालको निर्वाचन जित्न सकिन, तर करिब ३० हजार नागरिकको भावना जित्न सकें । त्यो नै मेरो जीवनको सबैभन्दा ठूलो प्रेरणा हो । मलाई मत दिनुभएका मात्र होइन, नदिनुभएका दाङवासीलाई पनि मैले मनमा राखेकी छु, मुटुमा राखेकी छु ।

तर आज प्रश्न गर्छु :

जेनजीको क्रान्ति र परिवर्तनको नाममा आएको युवाको उर्जामाथि गर्व गर्छु, तर सोही नाममा अरूले गरेको यो काम के साँच्चै आन्दोलनको हिस्सा हो ?

- के मेरो घर ध्वस्त पार्नु र होटलमा आगो लगाउनु जेनजीको क्रान्ति हो ?
- ४० जना स्थानीयले पाएको रोजगारी खोस्नु परिवर्तनको मार्ग हो ?
- पानीको सेवा दिइरहेका इसर ट्रक र टाटा योद्धा गाडी जलाउँदा अलिकति हात काँपेनन् ?

यो कामले न त तुलसीपुरको हित भयो, न भविष्य उज्यालो बन्यो । अरुको पसिना रगत लुटेर कहिल्यै प्रगति हुँदैन ।

माओवादीहरूले २०६१ सालतिर पनि यसरी नै मेरो घर लुटेका थिए ! बम हानेर जलाएका थिए ! सात वर्षसम्म जग्गा कब्जा गरेका थिए । त्यसबेलादेखि मेरी आमा निरन्तर बिरामी हुनु भएको छ । त्यो पापको फल आज उनीहरूले पाए ! फेरि त्यही बाटो नयाँ पुस्ताले जेनजीको नाममा दोहोऱ्याएर अर्को पापको भारी बोक्यौ ।

यो नियतवश, योजनाबद्ध, भीडमा पसेर गरिएको अपराध हो ! एक निस्कलङ्क, गरिखाने चेलिको रगत पसिना चुसेर गरिएको महापाप ।

जब जब मेरो गीत 'तुलसीपुरमा म जाँदाखेरि' बज्नेछ, तिम्रा लुट्ने हात काँप्नेछन् । तिमीहरू पश्चातापले चिरिनेछौं । यो देश बाँकी रहने छ, कानुनी शासन चल्ने छ र तिमीहरू कानुनको कठघरामा उभिनुपर्नेछ ! जवाफ दिनुपर्नेछ !

मेरो पसिना खरानी बनाएर, घर ध्वस्त पारेर, होटलमा आगो लगाएर तिमीहरूले केवल गल्ती मात्र गरेनौ- महागल्ती गर्यौ । यो पापको परिणाम तिमीहरूले भोग्ने नै छौं ।

आज म स्पष्ट भन्न चाहन्छु- मेरो निष्ठा, मेरो इमान र मेरो सेवाभावमाथि प्रश्न उठाउने जो-कोहीलाई इतिहासले धिक्कार्नेछ । मेरो सपना खरानी बनाउन सकिन्छ, तर मेरो आत्मसम्मान र मेरो देशप्रतिको माया खरानी बनाउन सकिँदैन ।

धन्यवाद ।

कोमल ओली

संवैधानिक...

स्थानीय सरकारका प्रशासकीय भवन र सवारीसाधनमा क्षति गरिएको तर्फ उनीहरूले आपत्ति जनाएका छन्, अहिले पनि नागरिक र जनप्रतिनिधिको निजी सम्पत्ति र उद्योग-व्यवसायमा क्षति गर्नुका साथै जनप्रतिनिधिलाई राजीनामा दिन ज्ञात-अज्ञात व्यक्ति र समूहबाट धम्की आउने गरेको समेत विज्ञप्तिमा उल्लेख छ ।

स्थानीय सरकारका सम्पत्ति तथा दस्ताबेजको सुरक्षाको प्रत्याभूति दिलाउँदै निर्बाध सेवा प्रवाह गर्ने वातावरण बनाउन राष्ट्रपति र सुरक्षा निकाय समक्ष आग्रह समेत गरिएको छ ।

उनीहरूले सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै उच्च मनोबल साथ सेवा प्रवाह नियमित गर्न स्थानीय सरकारका सबै जनप्रतिनिधि र राष्ट्रसेवक कर्मचारीलाई आह्वान समेत गरेका छन् ।

जेनजी आन्दोलनमार्फत् भ्रष्टाचार अन्त्य, मुलुकमा सुशासन प्रत्याभूति तथा युवाको शासन सहभागिता जस्ता जायज मागमा भने समर्थन जनाउने उनीहरूको भनाइ छ । तर, आन्दोलनका आडमा भएको अवाञ्छित घुसपैठका कारण उत्पन्न अराजक अवस्थाबाट ऐतिहासिक धरोहर र संरचना, महत्त्वपूर्ण दस्ताबेजलगायत सरकारी कार्यालय र निवासमा भएको आगजनी, तोडफोड र जनप्रतिनिधिमाथिको अमानवीय व्यवहारप्रति भने खेद व्यक्त गरिएको छ ।

यी हुन्...

त्यस्तै बालसुधार गृहमा झडप हुँदा पाँच जनाको मृत्यु भएको छ । उनीहरूको पनि विवरण खुलेन सकेको छैन ।

सोमबार दिउँसो नयाँ बानेश्वरस्थित संसद् भवन अगाडि जेनजी प्रदर्शनकारीले घेरा तोडेपछि आन्दोलनकारी र प्रहरीबिच झडप भएको थियो । झडपमा प्रहरीले अन्धाधुन्ध गोली प्रहार गरेको थियो । त्यस क्रममा घाइते भएकाहरूलाई प्रदर्शनकारीले अस्पताल पुऱ्याएका थिए । कतिपयको बाटैमा र कतिको अस्पतालमा उपचारका क्रममा मृत्यु भएको थियो ।

हाल काठमाडौं उपत्यकाका विभिन्न अस्पतालबाट पोस्टमार्टमका लागि त्रिवि शिक्षण अस्पतालको फोरेन्सक विभागमा ३२ वटा शव पुगेका छन् । जसमध्ये एक जना महिला रहेको फोरेन्सिक विभागका प्रमुख डा. गोपाल चौधरीले जानकारी दिए । उनका अनुसार २ जनाको अझै परिचय खुल्न सकेको छैन ।

डा. चौधरीले घटनास्थलबाट प्रहरीले उठाएको मुचुल्काका आधारमा २९ जनाको विवरण प्राप्त भए पनि यसकै शव भनेर यकिन गर्न भने नसकिएको बताए । अहिले यी शव विभागको फ्रिजमा राखिएको छ ।

चौधरीका अनुसार हालसम्म पोस्टमार्टम प्रक्रिया सुरु भएको छैन । प्रहरी प्रशासनबाट पोस्टमार्टम गर्नका लागि पत्र फोरेन्सिक विभाग पत्र आउनुपर्छ । त्यसपछि मात्रै पोस्टमार्टम प्रक्रिया अगाडि बढ्नेछ ।

तर, मृतकका आफन्तले भने पोस्टमार्टम गर्न नदिने बताएका छन् । प्रहरीको गोली लागेर मृत्यु भएका धनगढीका गौरव जोशीका मामा शिशिर भट्टले मृतकको पोष्टमार्टम गर्न नदिने बताए । 'हाम्रा बच्चाहरूको मृत्यु प्रहरीको गोली लागेर भएको भन्ने थाहा छ । शरीर चिर्न दिँदैनौं ।'- भट्टले भने ।

गोली लागेर मृत्यु भएका व्यक्तिका आफन्तहरू एकजुट भएर पोष्टमार्टम गर्न नदिने बताएका हुन् । 'प्रहरीले ताकी ताकी टाउकोमा गोली हानेको छ । देशका साहदत प्राप्त गरेका हाम्रा बच्चाहरूको शरीर कसरी चिर्न दिन्छौं ? यसमा सबै सहमत छौं ।'-भट्टले भने ।

मृत्युको कारण पत्ता लगाउन शवको पोस्टमार्टम गरिन्छ । मृत शरीरको भित्री र बाहिरी अंगहरूको जाँच गरिन्छ । बाहिरी जाँच गर्दा पहिले उसले लगाएको लुगाको बारेमा वर्णन गरिन्छ ।

त्यसपछि लुगा खोलेर जनरल जाँच जस्तै शवको उचाइ, तौल, चोट, मृत्युपछि हुने परिवर्तन हातखुट्टाको अवस्था, नाक-मुखबाट केही तरल पदार्थ आएको छ कि भनेर नोट गरिन्छ ।

त्यसपछि क्रमशः छाती, पेट, टाउको खोलिन्छ र सबै अंगको जाँच गर्ने गरिन्छ । केही चोट वा रोग छ कि भनेर जाँच गरेपछि मृत्यु हुनुको कारण पत्ता लगाइन्छ ।

मृत्युको कारण निर्धारण गर्न बाहिरी चोट, भित्री चोट र प्रयोगशालाको रिपोर्ट हेरेर थाहा पाउन सकिन्छ । यी सबै जाँच सकिसकेपछि सम्पूर्ण अंग पुनः सही ढंगले शवमा मिलाएर बाहिरबाट सिलाएर प्याक गरेर परिवारलाई विधिपूर्वक बुझाइन्छ ।

तर, यसरी पत्ता नलागेमा मृतकको पहिचान खुलाउने तीन आधार हुन्छ- फिङ्गर प्रिन्ट डेन्टल एक्जामिनेसन र डीएनए परीक्षण ।

गोली लागेको केसमा पनि नियमित जसरी नै पोर्टमार्टम गरिनेछ । गोली कुन एंगलबाट लागेको छ, इन्ट्री पोइन्ट कुन हो, एक्जिट पोइन्ट कुन हो, शारीरिक इन्फर्मेसन पनि संकलन गरिने डा. चौधरीले बताए ।

उनका अनुसार यो विषय अन्तर्राष्ट्रिय इस्यू बनिसकेका कारणले अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार नै पोस्टमार्टम गर्नुपर्ने हुन्छ, जस कारण अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा मान्य होस् ।

डा. चौधरी भन्छन्-'के आधारमा यो व्यक्ति भनियो भन्ने वैज्ञानिक आधार स्पष्ट भएपछि मात्र आफन्तलाई शव जिम्मा लगाउँछौं ।'

'घुसपैठियाले लोकतन्त्रलाई समाप्त पार्ने षड्यन्त्र'

बुटवल । नेकपा एकीकृत समाजवादी पार्टीले घुसपैठियाले लोकतन्त्रलाई समाप्त पार्ने षड्यन्त्र गर्न खोजेको बताएको छ ।

एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाले विज्ञप्ति निकालेर यस्तो टिप्पणी गरेका हुन् ।

उनले लेखेका छन्-'जेनजी पुस्ताको माग लोकतन्त्रको अन्त्य गर्ने नभई लोकतन्त्रलाई अझ बढी जनपक्षीय बनाउने हो । तर घुसपैठियाले लोकतन्त्रलाई ने समाप्त पार्ने, अस्थिरता निम्त्याएर मुलुकलाई असफल राष्ट्र बनाउने षड्यन्त्र गर्दैछन् ।'

जेनजी पुस्ताको माग वर्तमान संविधानको खारेजी र संसदको विघटन नभएको उल्लेख गर्दै उनले थपेका छन्, 'तर लोकतन्त्र विरोधीहरूले यही मौकामा संसद विघटन र संविधान खारेज गरी लोकतन्त्रको अन्त्य गर्न खोज्दै छन् । यसमा जेनजी पुस्ता सचेत हुन जरुरी छ ।'

लोकतन्त्र नै रहेन भने सामाजिक सञ्जाल होइन वाक स्वतन्त्रता, प्रकाशन स्वतन्त्रता, भेला हुने स्वतन्त्रता र संगठित हुने स्वतन्त्रतालगायत सबै प्रकारका मौलिक हक र नागरिक अधिकार खोसिने उनको चिन्ता छ ।

लोकतन्त्रविहीन राज्यमा भ्रष्टाचार र कुशासनविरुद्धका आन्दोलन त के बोल्न समेत नपाइने अवस्था सिर्जना हुने भन्दै अध्यक्ष नेपालले भनेका छन्-'जेनजी पुस्ताले उठाएका मागको सम्बोधन वर्तमान संविधान र संसदभित्रैबाट गर्न सकिन्छ ।'

भ्रष्ट नेताहरूलाई कारबाही गर्न उच्चस्तरीय सम्पत्ति छानबिन आयोग गठन गर्न सकिने उनले बताए । यस्तो माग आफ्नो पार्टीले पहिलेदेखि नै राख्दै आएको पनि उनले स्मरण गरेका छन् ।

'संविधान संशोधन गरेर जेनजीले भने जस्तो बनाउन सकिन्छ । छिटोभन्दा छिटो संविधान संशोधन गरेर चुनावमा जान सकिन्छ र ताजा जनादेश लिएर सरकार चलाउन सकिन्छ ।'- उनले भनेका छन् ।

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्
सेफ्टी ट्याङ्की, भरिएर, शिरनाली जाम भएर
समस्या परेको छ ?
हामी तपाईंको समस्या तुरुन्त ५ मिनेटमै हल गरी दिनेछौं ।
क्षेत्रः लुम्बिनी, भैरहवा, परासी, बुटवल मर्चवार

प्रो. रामशाह शाहानी
विशाल सेनेटरी
बर्मेलीटोल, भैरहवा
मो.9847324755,9804406297

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्
तपाईको सहर बुटवल तथा लुम्बिनी अंचलमा आधुनिक जापानीय मेशिनद्वारा सेफ्टी टंकी ट्वाइलेटको रिङ्ग भरिएमा १० मिनेटमा नै सफा गरिनेछ ।
● ट्वाइलेट, वाथरुम, किचन र नाली जाम भएमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।
● लोडसेडिङ्ग भएको बेलामा पनि अत्याधुनिक भ्याकुमद्वारा १० मिनेटमै सफ्टी टंकीको रिङ खाली गरिने छ ।
सुपथ मूल्यमा काम गर्ने र गराउन हामीलाई एक चोटी सेवा गर्ने मौका दिनुहोस
सम्पर्कः
सीताराम सफा सेनेटरी
भैरहवा
९८६९७८९२७५,९८००७६०६२२

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्
के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फूल रोटर भ्याकुम पम्प,बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् । लोडसेडिङ्गको बेला पनि सेवा दिइने छ ।
सम्पर्कः
तिनाउ सेनेटरी
बुटवल-१०, सुख्खानगर, रूपन्देही,
फोनः ९८५७०५८८१३,९८०७१८०८१३

जलेका समाग्री हटाइँदै
जेनजीको आन्दोलनमा आगजनीमा परेको बाँकेको नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाका ध्वस्त भएका भौतिक सामग्रीहरुलाई सरसफाइ गरिँदै । तस्विरः रुपनी जि एम/रासस

परासीमा तोडफोड र आगजनी

नवलपरासी । नवलपरासी पश्चिममा मन्त्री, पूर्वमन्त्री, जनप्रतिनिधि, स्थानीय तह, सरकारी कार्यालय र नेताका घरमा तोडफोड र आगजनी भएको छ । नवलपरासीको सदरमुकाम परासीमा युवा (जेनजी)हरुले गरेको प्रदर्शनका क्रममा विभिन्न सरकारी कार्यालय, राजनीतिक दलका पार्टी कार्यालयलगायतमा तोडफोड र आगजनी गरेका थिए ।

उनीहरुले नेपाली कांग्रेस जिल्ला कार्य समितिको पार्टी कार्यालय, नेपाली कांग्रेसबाट निर्वाचित लुम्बिनी प्रदेश सभासद बैजनाथ कलवारको सम्पर्क कार्यालय, माओवादी केन्द्रको कार्यालयमा तोडफोड गरी आगजनी गरेका थिए । उनीहरुले कार्यालयभित्र रहेका सबै सामान बाहिर ल्याएर ध्वस्त बनाएका थिए । सरकार विरोधी नारा लगाउँदै प्रदर्शनमा उत्रिएका उनीहरुले जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयमा आगजनी गरी पूर्णरुपमा क्षति बनाएका छन् । रामग्राम नगरपालिकाको गाडी र केही मोटरसाइकल जलाएका छन । कार्यालयका सामान, नगर प्रमुखको कार्य कक्ष, सरकारी वकिलक कार्यालयमा आगजनि गरेका थिए । करदाता कार्यालयको गाडी पनि जलाए । जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा ढुङ्गामुडा गरी क्षति पुऱ्याए । ढुङ्गामुडाबाट एमाले पार्टी कार्यालयमा क्षति पुगेको छ । प्रदर्शनकारीहरुले तोडफोड र आगजनी गरे पनि प्रहरीले कुनै हस्तक्षेप गरेको थिएन ।

बढी क्षति आन्दोलनका क्रममा संविधानसभा सदस्य विक्रम खानाल, बर्दघाट नगरपालिकाका पूर्व नगरप्रमुख तथा नेकपा एमाले सचिव धिरज शमौ बस्याल, प्रदेश वन तथा वतावण मन्त्री देव करण कलवार, प्रतापपुर गाउँपालिकाका अध्यक्ष उमेशचन्द्र यादव, पूर्वमन्त्री ह्यदेश त्रिपाठी, उनीहरुको घर पूर्णरुपमा क्षति भएको छ ।

आगजनी भएका स्थानमा दमकल जान नसकेकाले नियन्त्रण गर्न नसकिएको थिएन । उता सुनवल नगरपालिकामा तोडफोड गरिएको छ । सुनवल नगरप्रमुख विमला अर्यालको घर तोडफोड र घरका सामान बाहिर ल्याएर आगजनी गरिएको थियो । सुनवल नगरका नगर उप-प्रमुख सूर्य दुवेको घरमा तोडफोड गरिएको छ । बर्दघाट नगरपालिका ९ पञ्चनगरमा रहेको संविधानसभा सदस्य विक्रम खानालको घरमा आगो लगाएर पूर्णरुपमा क्षति पुऱ्याइएको छ घरमा रहेको मोटर साइकल जलेर नष्ट भएको छ । बर्दघाट नगरप्रमुख सम्भुलाल श्रेष्ठको घरमा तोडफोड र नगद तथा सुन लुटेर लगेको पारिवारिक स्रोतले जनाएको छ । नगरप्रमुखले पहिलेदेखि नै सञ्चालन गरेको पार्टी प्यालेस जलेर पूर्णरुपमा क्षति भएको छ । बर्दघाट नगरपालिकाका निवर्तमान नगरप्रमुख तथा एमाले जिल्ला सचिव धिरज शर्मा बस्यालको घरमा आगो लगाएर क्षति पुऱ्याइएको छ । प्रमुखको नयाँ बनेर तयार भएको घरमा आगो लगाई पूर्णरुपमा ध्यस्त बनाइएको छ ।

सांसद सरिता खनालको घरमा तोडफोड गरेर सामान बाहिर निकालेर आगजनी गरिएको छ । बर्दघाट नगर उप-प्रमुख रुद्रप्रकाश उपाध्यायको घरमा तोडफोड गरी सामान बाहिर ल्याएर आगजनी गरिएको छ ।

पाल्हीनन्दन गाउँपालिकाका प्रमुख दिपक गुप्ताको घरका सामान निकालेर जलाएका छन्, लुटपाट गरिएको बताइएको छ । उपाध्यक्ष सकिना खाँतुन अन्सारीको घरमा तोडफोड गरिएको छ । बर्दघाट नगरपालिमा पूर्णरुपमा क्षति पुगेको छ । भवनमा पनि आगजनी गरिएको छ । ३ वटा मोटरसाइकल २ वटा स्कुटी जलेर ध्यस्त भएका छन् । सबै संरचनामा क्षति पुगेको छ । बर्दघाट नगरपालिका वडा नम्बर ४ को कार्यालय बर्दघाट उद्योग वाणिज्य संघका सामान निकालेर जलाइएको छ । प्रतिनिधिसभा सदस्य विनोद चौधरीको बर्दघाट नगरपालिकामा रहेको घर जलाइएको छ । प्रदेश सभासद विश्वप्रेम पाठकको बर्दघाटमा रहेको घरमा सामान निकालेर आगजनी गरिएको छ । नेकपा एमाले नवलपरासीका अध्यक्ष दिपेन्द्र अधिकारीको घरका सामान निकालेर जलाइएको छ । प्रतापपुर गाउँपालिकाको एउटा गाडी जलाइएको छ । पालिकाका सबै सामान जलेका छन् ।

प्रतापपुर गाउँपालिकाका अध्यक्ष उमेशचन्द्र यादवको प्रतापुर बजारमा रहेको घरमा आगो लगाइएको छ । उनको गाउँको घर पूर्णरुपमा जलेर नष्ट भएको छ । लुम्बिनी प्रदेशका वन तथा वातावण मन्त्री देवकरण कलवारको प्रतापपुर गाउँपालिकामा रहेको घर पूर्णरुपमा जलेको नष्ट भएको छ । पूर्व मन्त्री तथा प्रगतिसील जनता पार्टीका अध्यक्ष ह्यदेश त्रिपाठीको घर पूर्णरुपमा जलेको छ । छोराले सञ्चालन गरेको चिनी उद्योग पनि जलेको छ । बर्दघाट नगरपालिकामा रहेको ग्रामीण आवास कम्पनीका सबै कागपत्र जलाइएको छ । सरावल गाउँपालिका तोडफोड गरिएको छ । सुस्ता गाउँपालिकाको गाडीमा आगजनी गरिएको छ ।

एमाले लुम्बिनी प्रदेश सदस्य थानप्रसाद गैरेको घर ताडफोड गरिएको छ । सुनवल नगरपालिकाका सव इञ्जिनियर रेशम शर्माको घर तोडफोड गरिएको छ । नवलपरासी कारागारबाट निस्किएका कैदी/बन्दीमध्ये ५ जना सम्पर्कमा आएका छन् । जेनजीहरुको प्रदर्शनको भोलिपल्ट बुधबार कैदी/बन्दीहरुले सुरक्षाकर्मीलाई नियन्त्रणमा लिएर कारागारबाट बाहिर निस्किएका थिए । कारागारमा ५७६ कैदी/बन्दी थिए । जसमा २९ जनाले कारागार छाडेका थिएनन् । बाहिर निस्केका ५४७ मध्ये बिहीबार ५ जना सम्पर्कमा आएको कारागार कार्यालयका प्रमुख विकल श्रेष्ठले बताए । अझै ५४२ सम्पर्क बाहिर छन् । बाहिर निस्केका धेरैजसोले फोनबाट फर्कन भनेर सम्पर्क गरिरहेका छन् । कारागारको सुरक्षार्थ खटिएकामध्ये ४ सशस्त्र र २ नेपाल प्रहरीका सुरक्षाकर्मीलाई कैदी/बन्दीले छलफलका लागि भन्दै बुधबारभित्र बोलाएर नियन्त्रणमा लिएका थिए । सुरक्षाकर्मी नियन्त्रणसहित कारागार कब्जा गरेर उनीहरु बाहिर निस्किएका हुन् । कैदी/बन्दीको कब्जापछि नेपाली सेनासहितको सुरक्षाकर्मीले कारागारलाई नियन्त्रणमा लिएर केही राउण्ड हवाई फायर गरेको थियो । नियन्त्रणमा लिएका ६ सुरक्षाकर्मीलाई नछाडेपछि उनीहरुलाई बाहिर निस्कन दिइएको थियो । जिल्ला प्रशासनले लगाएको कर्फ्युका बाबजुद उनीहरु बाहिर निस्केर गएका हुन् ।

प्रशासनद्वारा फर्किन आव्हान

कारागारबाट बाहिर निस्केका कैदी, बन्दीहरुलाई तत्काल सम्पर्कमा आउन प्रशासनले आव्हान गरेको छ । प्रमुख जिल्ला अधिकारी हिरालाल रेग्मीद्वारा जारी सूचनामा भनिएको छ-'कारागारभित्र आगजनी र तोडफोड गरी अराजक स्थिति सृजना भएको अवस्थामा सुरक्षा कारबाही गरी स्थितिलाई नियन्त्रणमा लिने क्रममा कारागार कार्यालयबाट बाहिर निस्केर गएका कैदी/बन्दीहरु कारागार कार्यालयमा यथाशिघ्र फर्किन सूचना जारी गरिन्छ ।' नफर्केमा कानुनबमोजिम हुनेसमेत सूचनामा जनाइएको छ ।

नेपालगञ्ज कारागारमा आगजनी

बुटवल । नेपालगञ्ज कारागारमा कैदीहरुले आगजनी गरेका छन् ।

कारागारबाट भाग्ने उद्देश्यले उनीहरुले जेलको भित्री गेटमा आगजनी गरेका हुन् ।

देशका अन्य कारागार जस्तै आफूहरु पनि बाहिर जान पाउनुपर्ने भन्दै भाग्ने प्रयासमा नेपालगञ्ज कारागारका कैदीहरुले आगजनी गरेकौ एक सुरक्षा अधिकारीले बताए ।

उनीहरुलाई सम्झाई बुझाई गर्दा पनि आगजनी र हो हल्ला गर्न नछाडेपछि सेनाले घुँडाभन्दा मुनी गोली प्रहार गरेको बताइएको छ । कारागारमा ठूलो संख्यामा नेपाली सेनासहित सुरक्षाकर्मी परिचालन भएर अवस्था आफ्नो नियन्त्रणमा लिएका छन् । गोली प्रहारबाट लागुऔषध मुद्दामा थुनामा रहेका कैलालिका उपेन्द्र बमको खुट्टामा गोली लागेको प्रहरीले जनाएको छ ।

अहिले कारागारमा ठूलो संख्यामा नेपाली सेनासहित सुरक्षाकर्मी परिचालन भएका छन् । कारागार नेपाली सेनाको घेराबन्दीमा छ ।

सबै पूर्व प्रमलाई बिदा गरौं : झाँक्री

बुटवल । एकीकृत समाजवादीको नेतृ रामकुमारी झाँक्रीले पूर्व प्रधानमन्त्री सबैलाई सक्रिय राजनीतिबाट बिदा दिनुपर्ने बताएकी छन् ।

सामाजिक सञ्जालमा विचार राख्दै झाँक्रीले राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेललाई सार्वजनिक गर्नुपर्ने माग समेत गरेकी छन् । राष्ट्रपति पौडेललाई नयाँ सरकार गठनमा भूमिकाविहीन बनाइएको भन्दै आवाज उठ्न थालेको छ ।

झाँक्रीले राजनीतिक पार्टीहरूको व्यापक पुनर्गठनको आवश्यकता रहेको बताइन् । 'जेनजीका भ्रष्टाचार नियन्त्रणलगायतका उचित माग पूरा गरौं । सबै समस्याको समाधान चालु संविधानबाटै खोजौं ।'-उनले भनेकी छन् ।

पाल्पाको जनजीवन सामान्य, सबै कार्यालयहरू नियमित रूपमा सञ्चालन

पाल्पा । जेनजीको शान्तिपूर्ण आन्दोलन र सुरक्षा निकायको सक्रियतामा पाल्पाको जनजीवन सामान्य बनेको छ । पाल्पामा पनि जेनजीहरुले भदौ २३ र २४ गते सुदरमुकाम तानसेन, रामपुर, बगनासकाली, रैनादेवी छहरामा शान्तिपूर्ण प्रदर्शन गरेका थिए ।

आन्दोलनका समयदेखि पाल्पामा एक दिन पनि सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालयहरु बन्द भएका छैनन् । बजार खुलेको छ भने यातायात सञ्चालनमा कुनै पक्षबाट अवरोध रहेको छैन ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय पाल्पाले सबै सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय नियमित रुपमा सञ्चालन भएको जनाएको छ । आन्दोलनका कारण जिल्लाका सबै सरकारी कार्यालय, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु, सदाकै अवस्थामा सञ्चालनमा रहेको जिल्ला प्रशासन कार्यालय पाल्पाका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी एवम् सूचना अधिकारी ऋषिराम सुवेदीले बताए । आफ्नो अवस्थाअनुसार सरकारी सेवा सुविधा लिन नागरिकहरुलाई जिल्ला प्रशासन कार्यालय पाल्पाले अनुरोध गरेको छ ।

पाल्पामा जेनजीहरुले आन्दोलन शान्तिपूर्ण रुपमा रह्यो । जेनजी समूहले कुनै पनि सरकारी तथा गैर सरकारी, राजनीतिक दलका पार्टी कार्यालय, तथा राजनीतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरुको घर तथा सार्वजनिक सम्पत्तीमा हानी नोक्सानी तोड फोड गरेनन् ।

उनीहरुले तानसेन नगरपालिका, बगनासकाली गाउँपालिका, नेपाली कांग्रेसको पार्टी कार्यालय, जनप्रतिनिधिहरुको निवासमा तोडफोड नगरी कालो झण्डा राखेर विरोध जनाएका छन् । सुरक्षाकर्मीहरुको सक्रियतामा जेनजी आन्दोलनमा घुसपैठलाई रोक्न सफल भएकोले सार्वजनिक तथा निजी सम्पत्तीमाथि हानी नोक्सानी नहुँदा जनजीवन सामान्य अवस्थामा फर्किएको हो ।

जेनजीको अनुशासिता आन्दोलन, सुरक्षाकर्मीको सुक्ष्म निगरानी र सक्रियताकै कारण आन्दोलनको क्रममा कुनै पनि अप्रिय घटना नघटेकै कारण पाल्पाको जनजीवन शान्तिपूर्ण रुपमा सामान्य बनेको हो । पाल्पाका बैंक तथा वित्तीय संस्था, अदालत, सरकारी कार्यालयलगायतका क्षेत्रमा सुरक्षाकर्मीले नियमित गस्ती तथा निगरानी बढाएको छ ।

सेवा सुरु गर्न बैङ्क तथा वित्तीय संस्थालाई राष्ट्र बैङ्कको आग्रह

बुटवल । सीमित कर्मचारीमार्फत् अत्यावश्यक बैङ्किङ तथा डिजिटल भुक्तानीसम्बन्धी सेवा सञ्चालन गर्न नेपाल राष्ट्र बैङ्कले बैङ्क तथा वित्तीय संस्थालाई आग्रह गरेको छ ।

राष्ट्र बैङ्कले सम्पूर्ण इजाजतप्राप्त बैङ्क, विकास बैङ्क, वित्त कम्पनी तथा भुक्तानीसम्बन्धीकार्य गर्ने संस्थालाई व्यवसायिक निरन्तरता दिन भनेको हो । राष्ट्र बैङ्कले बिहीबार सार्वजनिक गरेको सूचनामा नेपाली सेनाले भदौ २५ गते जारी गरेको निषेधाज्ञासम्बन्धी व्यवस्थालाई मध्यनजर गर्दै यस्तो व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिइएको उल्लेख छ ।

सूचनामा भनिएको छ-"बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाले आफ्ना संवेदनशील प्रणाली सीमित कर्मचारीमार्फत् सञ्चालन गरी अत्यावश्यक बैङ्किङ तथा डिजिटल भुक्तानीसम्बन्धी सेवा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । अन्य प्रणालीमा भने जोखिमको आधारमा रिमोट एसिसमार्फत् सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।"

त्यस्तै, सूचनामा आवश्यक सेवा सञ्चालनमा आएका शाखा, एटीएम र उपलब्ध सेवासम्बन्धी जानकारी आफ्नो वेबसाइट र सामाजिक सञ्जालमार्फत् सर्वसाधारणलाई जानकारी गराउन सबै संस्थालाई आग्रह गरिएको छ ।

संविधान पुनर्लेखन आवश्यक : गुरुङ

बुटवल । हामी नेपालीका अध्यक्ष सुदन गुरुङले संविधान खारेज नभइ पुनर्लेखन गर्नुपर्ने माग जेनजीको रहेको बताएका छन् ।

जेनजेकीको भावना प्रतिनिधित्व हुनेगरी अहिलेलाई संसद विघटन गरेर अन्तरिम सरकार बनाउनु पर्ने उनले बताए ।

'अन्तरिम सरकार हो । संविधान चाहिन्छ, खारेज नगर्ने । अरुले हस्तक्षेप हुन्छ । तर संविधान संशोधन हुनुपर्छ ।'-उनले भने ।

पूर्वप्रधानन्यायाधीश सुशीला कार्कीको नेतृत्वमा अन्तरिम सरकार बनाउने र राम्रो व्यक्तिलाई मन्त्री बनाउने उनले बताए । 'पहिलो फिमेल प्रधानमन्त्री । नेपालीले इतिहास रचेको हो ।'- उनले भने।

आफूहरुले प्रधानमन्त्री नखोजेको पनि उनले जनाए । 'सरकार हामीलाई चाहिएको होइन । सरकारमा जाँदैनौ । चाहिएको भए प्रधानमन्त्री मलाइ भन्थे होला नि, होइन । हामीले परिर्वतन खोजेको हो । अब कुर्सीमा पुगेपछि घमण्ड नहोस् । अब हरेक नेपालीको आवाज सुनिन्छ ।'-उनले भने ।

जेनजीको आन्दोलमा दमन गर्नेलाई नछोड्नु पनि उनले चेतावनी दिए । 'परिवर्तन गर्दा गोली खाने देश हाम्रो ? हामीले मागेको सुशान त थियो । त्यति माग्दा गोली खानुपर्ने ?,'- उनले प्रश्न गरे । पार्टीहरुलाई उनले बुढा नेता नभइ नयाँ युवाले नेतृत्व गर्न पनि उनले आग्रह गरे ।

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई
सबै किसिमका रंगिन तथा
सादा डिजाइनका साथै
सम्पूर्ण छपाईको लागि
सधै हामीलाई सम्झनुहोस !
आइडिया डिजाइनर्स/अफसेट प्रेस
सम्पर्क:
बुटवल-७, पुरानो बसपार्क
(सब्जीमण्डी पछाडि)
यातायात मजदूर संघको भवनमा
फोन:-०७१-५५०२९३ मो.९८५७०३५३८०,९८४७१२३९५७
E-mail:ideapressbtl@gmail.com

सिद्धार्थ पब्लिकेशन (प्रा.) लि. द्वारा प्रकाशित दैनिक लुम्बिनीको लागि अध्यक्षः मोहन चापागाईं, सल्लाहकारः एम.बी. विश्वकर्मा, प्रबन्ध सञ्चालकः महेश रिजाल, सम्पादकः शेरबहादुर केसी, सह-सम्पादक : टि.आर. शर्मा
प्रधान कार्यालयः बुटवल-११, माझगाउँ, रूपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल, फोन : ०७१-५३०६४०, ५३७६४० इमेलः dailylumbini@gmail.com(Advt), lumbininews@gmail.com (News) मुख्य शाखा कार्यालय भैरहवा, फोनः ०७१-५७२२६७ अनलाइन संस्करण lumbinipatrika.com